

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ปัญหานักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ค่อยสนใจ ไม่ใส่ใจทั้ง เศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา และสิ่งแวดล้อม ที่ผลิตพลาคลาดเคลื่อนจากหลักธรรม คือ วิกฤตศีลธรรม จริยธรรม จะได้รับความสนใจน้อยที่สุดจากรัฐบาลและชนชั้นนำของประเทศ ปัญหาด้านศีลธรรม จริยธรรม เป็นการละเมิดระเบียบของสังคมที่มีอยู่และการละเมิดนั้นกว้างขวางมากขึ้นจนไม่สามารถแก้ไขควบคุมได้ เป็นปัญหาที่มีมานานทุกยุคทุกสมัยและไม่สามารถจะแก้ไขได้หมดไปโดยสิ้นเชิง การแก้ไขปัญหาด้านศีลธรรม จริยธรรม จึงเป็นเพียงการควบคุมหรือปราบปรามไม่ให้ปัญหาขยายวงกว้างออกไปได้ทุกครั้งที่มีการละเมิดระเบียบของสังคม^๑ เยาวชนในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงประกอบกับเยาวชนให้ความสนใจทางหลักศีลธรรม จริยธรรม ทางพระพุทธศาสนาน้อยลง ดังนั้นสังคมไทยจำเป็นต้องมีการฟื้นฟูหลักศีลธรรม จริยธรรม โดยจะต้องไม่มองว่าวิกฤตศีลธรรม จริยธรรม นั้นเป็นปัญหาระดับบุคคลเท่านั้นและจะต้องทบทวนกระบวนการสร้างศีลธรรม จริยธรรมกันใหม่ให้สอดคล้องเหมาะสมกับคนยุคสมัยปัจจุบัน

ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงมีพระพุทธวิธีการนำข้อปฏิบัติขึ้นพื้นฐานในการพัฒนามนุษย์สำหรับขัดเกลาจิตใจ คือหลักเบญจศีลและเบญจธรรม อันได้แก่ การงดเว้นจากการกระทำบาป ๕ ประการ รวมทั้งความทุจริตซึ่งถือว่าเป็นสิ่งไม่ดี เป็นการรักษาเจตนาที่จะควบคุมกายและวาจาให้เป็นปกติ ไม่ทำบาป โดยการละเว้น คือ ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ละเว้นจากการลักขโมย ละเว้นจากการประพฤติดีในกาม ละเว้นจากการพูดปด และละเว้นจากการเสพสุรา การประพฤตินิยาม ๕ ประการ^๒ ธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติด้วยความสุจริตซึ่งถือว่าเป็นสิ่งดีงาม หลักธรรมที่นำมาซึ่งความประพฤติที่ดีงาม ประกอบกับเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ดังที่ พระธรรมกิตติวงศ์^๓ ได้ให้ความหมายของคำว่า เบญจธรรม คือ ข้อที่ควรประพฤติ ๕ ประการ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ดังนี้ ๑) เมตตากรุณา คือ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น และความสงสารปรารถนาจะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ๒) สัมมาอาชีวะ คือ การประกอบสัมมาอาชีพ ๓) กามสังวร คือ การสำรวมในกาม ๔) สัจจะ

^๑ โกศล วงศ์สวรรค์ และสถิต วงศ์สวรรค์, **ปัญหาสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทรวมศาสตร์ ๒๕๔๓), หน้า ๒๓.

^๒ พระครูปลัดสุครึฏ์ วิริยธโร (คงรักษา), **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๓.

^๓ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม ๒๕๕๑), หน้า ๔๘๐.

คือ การพูดคำจริง ๕) สติสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้และความรู้ตัว ฉะนั้นเบญจธรรมจึงเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการนำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น

ในอดีตเยาวชนไทยจะได้รับการปลูกฝังหลักศีลธรรม จริยธรรม อย่างเป็นระบบจากการไปอยู่ปรนนิบัติและศึกษาเล่าเรียนกับพระสงฆ์ ซึ่งพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาอบรมแก่กุลบุตร จะเห็นได้ว่าการอบรมสั่งสอนในวัดเช่นนี้เน้นหนักเรื่องศีลธรรม จริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา และอาจจัดได้ว่าเป็นการอบรมสั่งสอนที่ได้ผลมาก^๔ โรงเรียนเป็นสถาบันใหม่ที่เกิดขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ให้การศึกษาโดยตรงแก่เยาวชน ในขณะที่ครอบครัว ชุมชน และวัดถูกลดทอนบทบาทลงไปในช่วงเวลาที่ผ่านมา ผู้คนใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนหรือสถานศึกษามากขึ้นเป็นลำดับ โดยปัจจุบันเริ่มตั้งแต่อายุเพียง ๒-๓ ขวบเท่านั้นแต่เวลาที่เพิ่มมากขึ้นนั้นในโรงเรียนและสถานศึกษาไม่ได้ช่วยให้ระดับศีลธรรม จริยธรรม ของผู้คนเพิ่มขึ้นเลยกลับลดลงอย่างเห็นได้ชัด

ปัจจุบันเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นวัยที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย และเริ่มปรับตัวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นวัยที่มีความคิดและพฤติกรรมเสพติดในค่านิยมค่อนข้างสูง ติดเพื่อน รักสนุก ชักชวนกันดื่มสุรา สิ่งเสพติด แสดงพฤติกรรมออกมาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งการดำเนินชีวิตของเยาวชนที่เปลี่ยนไปนั้นไม่เชื่อเรื่อง กรรมดีกรรมชั่ว ไม่เกรงกลัวบาป ไม่มีความอดทน ไม่ซื่อสัตย์ ไร้ระเบียบวินัย มีพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่มีความเมตตากรุณา และก่ออาชญากรรมที่มีความซับซ้อนรุนแรงมากยิ่งขึ้นปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นจากการขาดหลักศีลธรรม จริยธรรม ถ้าหากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนถูกปล่อยปละละเลย สังคมย่อมเกิดความวุ่นวายขึ้น^๕ เรื่องของเยาวชนเป็นปัญหาที่ต้องคิดให้มาก เพราะเยาวชนสมัยนี้ไม่เหมือนสมัยก่อน ผู้ปกครองไม่มีเวลามากนักที่จะอยู่กับเด็กเพราะอาชีพบีบคั้น และปัญหาต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นดังเช่นปัจจุบัน^๖

ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูไม่ควรจัดกิจกรรมที่เน้นเพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความรู้ความจำเพื่อให้เด็กเก่งเพียงอย่างเดียว จะต้องเน้นให้เด็กเป็นคนดี ด้วยเหมือนคำกล่าวที่เราได้ยินอยู่เสมอว่า ความรู้ต้องคู่คุณธรรม ในช่วงอดีตที่ผ่านมาการจัดการเรียนการสอนของครูด้านศีลธรรม จริยธรรมทั้งหลายยังไม่บรรลุเท่าที่ควร เพราะพฤติกรรมของเยาวชนยังไม่เป็นที่พึงของสังคม สร้างปัญหาให้กับสังคม ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาให้กับตนเองได้ปัญหาของเยาวชนจึงเกิดขึ้นไม่มีที่สิ้นสุด^๗ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ครูก็จำเป็นที่จะต้องศึกษาแนวทางเพื่อให้เด็กหรือเยาวชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยการนำวิธีเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจ มีเจตคติ และมีแนวทางการปฏิบัติในทางที่เหมาะสมเพื่อเป็นคนดีในสังคม

^๔ ไพฑูรย์ สินลารัตน์, **ความรู้คู่คุณธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐๕.

^๕ อรรถจักร สัตยานุรักษ์, **กรุงเทพธุรกิจ**, (๒๒ กันยายน ๒๕๕๐) : ๖.

^๖ พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), **รักลูกให้ถูกทาง**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๐), หน้า ๑.

^๗ จำลองลักษณ์ สุจริตจันทร์, “การศึกษาพฤติกรรมด้านเบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนชุมชนประชาธิปไตยวิทยาการ จังหวัดปทุมธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒ - ๓.

จากสภาพปัญหาดังกล่าว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนในเขตอำเภอบุพพาญ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยเองมีประสบการณ์ในการให้ความรู้ และให้การอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหา และความรุนแรงของนักเรียนที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา จากการสังเกตพฤติกรรมตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เกิดจากการที่บุคคลไม่สนใจที่จะนำเอาหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน หรืออาจจะมีความรู้ความเข้าใจ แต่ไม่นำมาปฏิบัติ ตลอดถึงสภาพแวดล้อมของที่พักอาศัย โรงเรียน ชุมชน สัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกในชุมชน การใช้เทคโนโลยีสื่อสาร ตลอดถึงหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน ย่อมมีผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนเช่นเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอบุพพาญ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาจะได้เป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ และผู้บริหาร ในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายวางแผนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ด้านเบญจศีล-เบญจธรรม แก่นักเรียนและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อันจะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง สังคมและประเทศชาติในอนาคตต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอบุพพาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอบุพพาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนะหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอบุพพาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ ไว้ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอบุพพาญ จังหวัดศรีสะเกษ หลักเบญจศีลมี ๕ ประการดังนี้ ๑) เว้นจากฆ่าสัตว์มีชีวิต ๒) เว้นจากการถือเอาของที่เจ้าของมิให้ ๓) เว้นจากการประพฤติดินในกาม ๔) เว้นจากการกล่าวเท็จ ๕) เว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุรา หลักเบญจธรรมมี ๕ ประการดังนี้ ๑) เมตตาและกรุณา (ความรักใคร่ปรารถนาให้มีความสุข) ๒) สัมมาอาชีวะ (การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต) ๓) กามสังวร (ความสังวรในกาม, รู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์) ๔) สัจจะ (ความสัตย์ ความซื่อตรง) ๕) สติสัมปชัญญะ (ระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ)

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอบุพพาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๑,๕๘๔ คน จำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ ๑.๑ แสดงประชากร

ที่	โรงเรียน	จำนวนประชากร/คน
๑.	โรงเรียนโพธิ์วงศ์วิทยา	๔๗
๒.	โรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา	๙๕
๓.	โรงเรียนนาแก้ววิทยา	๑๓๙
๔.	โรงเรียนกันทรอมวิทยา	๒๒๔
๕.	โรงเรียนพรานวิบูลวิทยา	๑๒๔
๖.	โรงเรียนไพรรธรรมคุณวิทยา	๑๖๖
๗.	โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์	๗๘๙
รวมประชากร		๑,๕๘๔

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

ผู้วิจัยกำหนดสถานที่ที่จะศึกษาเก็บข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๗ โรงเรียน ดังตารางที่ ๑.๑ ข้างต้น

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มตั้งแต่เดือน สิงหาคม - เดือน มกราคม รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๔.๒ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีเพศ อายุ เกรดเฉลี่ย มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๔.๓ เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอย่างไร

๑.๕. สมมติฐานของการวิจัย

๑.๕.๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมแตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมแตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมแตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในกิจกรรมที่สนใจ ในที่นี้หมายถึง พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอบุพราหมณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๖.๒ ศีล หมายถึง เย็นหรือปกติ เพราะปกติของคนเรานั้นย่อมรักชีวิตของตน และเห็นคุณค่าชีวิตของคนอื่น เมื่อมีความรู้สึกเช่นนี้ จึงยินดีในการรักษาศีล การรักษาศีลจึงเป็นการนำไปสู่ความเป็นคนที่ปกติสมบูรณ์

๑.๖.๓ ศีลธรรม หมายถึง จริยธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ เป็นการฝึกหรือการพัฒนา ด้านพฤติกรรมทาง กาย วาจา และใจ ศีลธรรมเบื้องต้น คือ เบญจศีล ได้แก่การงดเว้นจากการกระทำความผิด มี ๕ สิกขาบท และเบญจธรรม ได้แก่ ข้อปฏิบัติสำหรับกระทำความดี มี ๕ ข้อ

๑.๖.๔ พฤติกรรมทางด้านเบญจศีล หมายถึง การปฏิบัติที่เป็นการรักษาศีล ๕ ได้แก่

- ๑) ปาณาติปาตา เวรมณี (เว้นจากการปลงชีวิต เว้นจากการฆ่าการประทุษร้ายกัน)
- ๒) อทินนาทานา เวรมณี (เว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ เว้นจากการลักโกง ละเมิดกรรมสิทธิ์ ทำลายทรัพย์สิน)
- ๓) กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี (เว้นจากการประพฤติดูในกาม เว้นจากการล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่หวงแหน)
- ๔) มุสาวาทา เวรมณี (เว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง)
- ๕) สุราเมรัยมชชพมาทานฐานา เวรมณี (เว้นจากน้ำเมาคือสุราและความประมาท เว้นจากสิ่งเสพติดให้โทษ)^๔

๑.๖.๕ พฤติกรรมทางด้านเบญจธรรม หมายถึง การปฏิบัติของนักเรียนที่เป็นการเสริมสร้างการประพฤติปฏิบัติมีอยู่ ๕ ข้อ ได้แก่

- ๑) เมตตาและกรุณา คือ ความรักใคร่ปรารถนาให้มีความสุขความเจริญ และความสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์ ซึ่งคู่กับศีลข้อที่ ๑
- ๒) สัมมาอาชีวะ คือ การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต หรือ “ทาน” คือ การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งคู่กับศีลข้อที่ ๒
- ๓) กามสังวร คือ ความสังวรในกาม ความสำรวมระวังรู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์ ไม่ให้หลงใหลในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส หรือ “สทาร์สนโดช” คือ ความพอใจด้วยภรรยาของตน ซึ่งคู่กับศีลข้อที่ ๓
- ๔) สัจจะ คือ ความสัตย์ ความซื่อตรง ซึ่งคู่กับศีลข้อที่ ๔
- ๕) สติสัมปชัญญะ คือ ระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ คือ ว่า สิ่งใดควรทำ และไม่ควรทำ ระวังมิให้เป็นคนมัวเมาประมาท หรือ “อัปมาทะ” คือ ความไม่ประมาท ซึ่งคู่กับศีลข้อที่ ๕

๑.๖.๖ จริยธรรม หมายถึง แนวทางที่ต้องประพฤติให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม ทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อให้บรรลุสภาพชีวิตที่มีคุณค่า แสดงออกทางกายวาจา ในลักษณะที่งดงาม

^๔ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๓๘.

อันเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม และมีพฤติกรรมที่เข้ากับกฎเกณฑ์มาตรฐานที่ปฏิบัติ เพื่อให้คนในสังคมนั้นอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๑.๖.๗ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง ผู้ที่ทำการศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง ๗ โรงเรียน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ได้ทราบถึงพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๗.๒ ได้ทราบผลเปรียบเทียบพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๗.๓ เสนอแนะเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ